

From: EK-voorzitter <voorzitter@eerstekamer.nl>
Date: Monday, March 30, 2026, 10:58 AM
To: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Subject: FW: Urgent: behandeling Wetsvoorstel modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel

Attachments:

Behandeling Eerste Kamer - huwelijkse uitbuiting is mensenhandel.docx
Motie van de leden Jasper van Dijk en Van Wijngaarden over het aanpakken van huwelijkse uitbuiting.pdf
amendemen van het lid Wijen Nass.pdf
Erkenning Huwelijkse Uitbuiting.docx

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@femmesforfreedom.com>

Verzonden: maandag 30 maart 2026 08:15

Aan: EK-voorzitter <voorzitter@eerstekamer.nl>

Onderwerp: Urgent: behandeling Wetsvoorstel modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2.e @femmesforfreedom.com. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Geachte mevrouw Vos,

Op 10 juni 2025 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel modernisering en uitbreiding van de strafbaarstelling van mensenhandel aangenomen. Enige tijd later bleek echter dat huwelijkse uitbuiting niet expliciet in de wet is verankerd als vorm van mensenhandel. Femmes For Freedom heeft uw partij in de Tweede Kamer, waarmee wij nauw hebben samengewerkt op dit dossier, hiervan op de hoogte gesteld.

Deze omissie is het gevolg van een samenloop van omstandigheden tijdens het wetgevingstraject in de Tweede Kamer. Het amendement, dat beoogde huwelijkse uitbuiting expliciet te verankeren als mensenhandel en werd ingediend door de heren Verkuijlen (VVD), Boomsma (toen NSC) en Van Nispen (SP), werd ingetrokken vanwege vermeende overlap met een ander amendement dat werd ingediend door BBB. Achteraf, nadat het amendement was aangenomen, hebben wij moeten concluderen dat van feitelijke overlap geen sprake is. Daardoor is huwelijkse uitbuiting, ondanks brede steun en duidelijke intentie van de Tweede Kamer niet wettelijk vastgelegd als mensenhandel.

Dat dit wél de bedoeling was, blijkt ook uit een tijdens dit debat ingediende motie van de heren Boomsma en Van Nispen waarin nadrukkelijk wordt verzocht om ook transnationale huwelijksuitbuiting expliciet te erkennen als een vorm van mensenhandel.

Wij hebben de Eerste Kamer gevraagd om deze omissie te herstellen door middel van een novelle, zodat huwelijkse uitbuiting alsnog expliciet wordt opgenomen in de wet modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel. Daarmee wordt recht gedaan aan de oorspronkelijke intentie van de wetgevende macht en wordt verzekerd dat slachtoffers van huwelijkse uitbuiting dezelfde bescherming genieten als andere slachtoffers van mensenhandel.

Tijdens wetgevingsoverleg begin 2025 schaalden de aanwezige partijen zich achter het door mevrouw Dral (VVD) aangekondigde initiatief voor een amendement om huwelijkse uitbuiting expliciet onder mensenhandel te laten vallen. Dit initiatief kon op veel steun rekenen. Femmes For Freedom is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van het amendement. Ook is het amendement afgestemd met het ministerie van Justitie en Veiligheid. In 2020 hebben de heren Jasper van Dijk en Jeroen van Wijngaarden middels een motie al verzocht om

huwelijkse uitbuiting onder te brengen bij de definitie van mensenhandel. Zes jaar later dreigt de mogelijkheid om huwelijkse uitbuiting expliciet onder te brengen in art 273f helemaal spaak te lopen.

Als bijlage zijn toegevoegd het uiteindelijk aangenomen amendement Wijen-Nass, beantwoording door FFF van aan de minister gestelde vragen inclusief zorgpunten en aanbeveling van FFF, een door FFF opgesteld document over erkenning van huwelijkse uitbuiting en de motie uit 2020 van de heren Van Dijk en Van Wijnbergen.

Wij hebben tijdens dit proces schriftelijk contact gehad met uw partijgenoot in de Eerste Kamer, mevrouw Veldhoen. Aanstaaende dinsdag neemt de Commissie Justitie en Veiligheid een beslissing over dit wetsvoorstel. D66 pleit voor een debat en de overige partijen neigen naar afhameren. Dit zou uiteraard een drama zijn voor de slachtoffers van huwelijkse uitbuiting.

Wij willen u vragen mevrouw Veldhoen van het belang van het expliciet opnemen in de wet van huwelijkse uitbuiting als mensenhandel te doordringen. Uiteraard zal ik dat vanuit de kant van FFF ook doen in de hoop dat zaken zich dinsdag ten goede keren.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Secretaris
Femmes For Freedom

5.1.2.e

Femmes for Freedom | Defending Girls and Women's Rights

Jan van Nassastraat 102

2596 BW Den Haag
+31 (0)70 362 65 06

www.femmesforfreedom.com

Connect with us on [Facebook](#) and [Twitter](#)

Huwelijkse uitbuiting en het wetsvoorstel mensenhandel

Beantwoording van de vragen door leden van de Eerste kamer met betrekking tot de positie van huwelijkse uitbuiting in het wetsvoorstel *Wet modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel*.

1. Is huwelijkse uitbuiting expliciet strafbaar gesteld in het wetsvoorstel?

Nee. Het wetsvoorstel bevat geen afzonderlijke, expliciete strafbepaling waarin “huwelijkse uitbuiting” als zelfstandig delict is opgenomen. Wel blijft artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht, waarin mensenhandel en uitbuiting strafbaar zijn gesteld, van toepassing. Het wetsvoorstel moderniseert deze bepaling en breidt de opsomming van uitbuitingsvormen uit. In de memorie van toelichting en via amendementen is expliciet aandacht besteed aan uitbuiting in het kader van onder meer gedwongen huwelijken, draagmoederschap en illegale adoptie. Daarmee worden situaties van uitbuiting in gedwongen huwelijken onderkend, maar een zelfstandige, expliciete strafbaarstelling van “huwelijkse uitbuiting” ontbreekt.

2. In hoeverre is huwelijkse uitbuiting strafbaar op grond van het wetsvoorstel?

Huwelijkse uitbuiting is gedeeltelijk strafbaar op grond van het wetsvoorstel. Voor zover sprake is van uitbuiting in het kader van een gedwongen huwelijk, wordt dit in het wetsvoorstel en de toelichting expliciet als vorm van uitbuiting aangemerkt. Andere vormen van uitbuiting binnen een huwelijk kunnen, afhankelijk van feitelijke elementen als afhankelijkheid, dwang, uitbuitingsdoel en bewijslast, worden vervolgd op basis van artikel 273f Sr en andere strafbepalingen, zoals die inzake slavernijachtige praktijken, vrijheidsberoving, mishandeling, seksueel geweld en dwangarbeid. De modernisering van de bepaling beoogt nadrukkelijk de focus te verleggen naar het element “uitbuiting”. De uitkomst van vervolging blijft evenwel sterk afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval, de bewijspositie en de mate van dwang en afhankelijkheid.

3. Wordt de effectieve bescherming van slachtoffers hiermee voldoende gegarandeerd?

De voorgestelde wijzigingen verbeteren de mogelijkheden voor strafrechtelijke aanpak en erkenning van nieuwe vormen van uitbuiting, maar bieden op zichzelf genomen nog geen volledige garantie voor effectieve bescherming van slachtoffers van huwelijkse uitbuiting. Hoewel de uitbreiding van de strafbaarstelling en de expliciete aandacht voor gedwongen huwelijken positief zijn, blijven er knelpunten bestaan op het gebied van bewijslast, vroegtijdige signalering, beschikbaarheid van gespecialiseerde opvang, bescherming rondom aangifte en de verblijfsrechtelijke positie van buitenlandse slachtoffers. Zonder expliciete opname van huwelijkse uitbuiting als vorm van mensenhandel in het wetboek en aanvullende maatregelen zullen slachtoffers in de praktijk onvoldoende worden beschermd.

4. Voldoet Nederland hiermee aan de positieve verplichtingen uit het Verdrag van Istanbul, het VN-Vrouwenverdrag (CEDAW) en het Palermo-Protocol?

Met dit wetsvoorstel wordt een belangrijke stap gezet in de richting van naleving van internationale verplichtingen. Ten aanzien van het Palermo-Protocol en de implementatie van relevante Europese richtlijnen draagt de modernisering en uitbreiding van de strafbaarstelling van mensenhandel aantoonbaar bij aan de naleving. Voor het Verdrag van Istanbul en het VN-Vrouwenverdrag (CEDAW) geldt dat deze verdragen niet alleen een strafbaarstelling vereisen, maar ook effectieve preventie, bescherming en slachtoffergerichte procedures. Doordat “huwelijkse uitbuiting” niet expliciet als zelfstandige strafbaarstelling is opgenomen en aanvullende beschermingsmaatregelen buiten het

wetsvoorstel vallen, kan nog niet worden geconcludeerd dat volledig aan alle verplichtingen uit deze verdragen wordt voldaan.

5. Samenvattend: Voldoet het wetsvoorstel aan de verdragsverplichtingen?

Het wetsvoorstel versterkt de conformiteit met internationale normen en verbetert het de nationale aanpak van mensenhandel. De naleving van het Palermo-Protocol wordt hiermee aanzienlijk versterkt. Tegelijkertijd geldt dat zonder expliciete strafbaarstelling van huwelijkse uitbuiting en zonder aanvullende uitvoerings- en beschermingsmaatregelen de volledige naleving van de verplichtingen uit het Verdrag van Istanbul en CEDAW nog niet kan worden gegarandeerd en er in de praktische bescherming van slachtoffers lacunes blijven bestaan.

6. Welke maatregelen kunnen worden overwogen om eventuele lacunes te ondervangen?

Ter verdere versterking van de bescherming wordt overwogen:

- het expliciet opnemen van huwelijkse uitbuiting als afzonderlijke vorm van uitbuiting in de wet;
- het verduidelijken van de samenloop met andere strafbepalingen in de memorie van toelichting;
- het versterken van de slachtofferbescherming, onder meer door betere opvang, begeleiding en aandacht voor de verblijfsrechtelijke positie;
- het bevorderen van specialisatie en opleiding bij politie, Openbaar Ministerie en rechterlijke macht.

Zorgpunten Femmes for Freedom

Gebruik van de term ‘gedwongen’

Femmes for Freedom uit ernstige zorgen over het gebruik van de term ‘*gedwongen*’ in het wetsvoorstel, met name waar het gaat om uitbuiting in de context van huwelijk. Door het hanteren van deze term ontstaat in de praktijk een verzwaarde bewijslast voor slachtoffers.

De nadruk op het aantonen van *dwang bij het aangaan van het huwelijk* biedt daders immers de mogelijkheid zich te beroepen op de stelling dat het huwelijk formeel vrijwillig is gesloten. In veel gevallen van huwelijkse uitbuiting wordt echter juist gebruikgemaakt van subtiele, niet-zichtbare en langdurige vormen van druk, zoals emotionele afhankelijkheid, familie-eer, sociale uitsluiting, economische afhankelijkheid of misleiding. Deze vormen van dwang laten zich moeilijk vangen in klassiek strafrechtelijk bewijs.

Hierdoor dreigt een situatie te ontstaan waarin de focus verschuift van de feitelijke uitbuiting binnen het huwelijk naar de vraag of het huwelijk zelf ‘gedwongen’ was. Dit miskent de realiteit dat uitbuiting ook kan plaatsvinden binnen een ogenschijnlijk vrijwillig huwelijk, en dat de uitbuiting vaak pas na het huwelijk begint of structureel verergert.

Femmes for Freedom waarschuwt dat deze benadering ertoe leidt dat:

- daders zich eenvoudig kunnen onttrekken aan strafrechtelijke aansprakelijkheid door te stellen dat het huwelijk vrijwillig is aangegaan;
- slachtoffers in een kwetsbare positie worden geconfronteerd met een onevenredig zware bewijsopdracht;
- de drempel om aangifte te doen verder wordt verhoogd;
- effectieve vervolging van huwelijkse uitbuiting in de praktijk ernstig wordt bemoeilijkt.

Volgens Femmes for Freedom zou de strafrechtelijke beoordeling primair moeten zien op de aanwezigheid van uitbuiting, afhankelijkheid en machtsmisbruik, en niet op de vraag of het huwelijk formeel of aantoonbaar onder dwang tot stand is gekomen. Alleen dan wordt recht gedaan aan de realiteit van slachtoffers en wordt effectieve bescherming daadwerkelijk gegarandeerd.

Ontbreken van expliciete strafbaarstelling van systematische uitbuiting binnen relationele en huiselijke context

Femmes for Freedom constateert daarnaast dat het wetsartikel onvoldoende expliciet ziet op situaties waarin sprake is van systematische uitbuiting van een echtgenoot, geregistreerd partner of andere levensgezel binnen de huiselijke sfeer. Het betreft gevallen waarin de uitgebuite persoon wordt gedwongen tot het verrichten van huishoudelijke diensten, arbeid of andere diensten tegen haar of zijn wil, onder omstandigheden die worden gekenmerkt door dwang, bedreiging, geweld of misbruik van autoriteit.

Deze vorm van uitbuiting onderscheidt zich doordat zij plaatsvindt binnen een relationele afhankelijkheidsrelatie, waarin emotionele binding, sociale controle, economische afhankelijkheid en soms verblijfsrechtelijke afhankelijkheid een centrale rol spelen. Juist het bestaan van een huwelijk, geregistreerd partnerschap of andere duurzame relatie tussen dader en slachtoffer vormt in de praktijk een substantiële belemmering voor slachtoffers om zich aan de uitbuitingssituatie te onttrekken, hulp te zoeken of melding dan wel aangifte te doen.

Het ontbreken van een expliciete benoeming van deze vorm van mensenhandel in het gemoderniseerde artikel 273f Sr brengt het risico met zich mee dat deze ernstige uitbuitingssituaties onvoldoende worden herkend, niet of slechts moeizaam worden vervolgd en dat slachtoffers onvoldoende rechtsbescherming ervaren. De huidige formulering nodigt uit tot een restrictieve interpretatie, terwijl internationale verdragen en mensenrechtenstandaarden juist vragen om een ruime en slachtoffergerichte benadering.

Femmes for Freedom acht het daarom van groot belang dat systematische uitbuiting binnen de huiselijke en relationele sfeer, huwelijkse uitbuiting, expliciet als vorm van mensenhandel wordt benoemd in het gemoderniseerde artikel 273f Sr. Een dergelijke explicitering draagt bij aan rechtszekerheid, vergroot de herkenbaarheid voor opsporingsinstanties en verlaagt de drempel voor slachtoffers om bescherming en recht te zoeken.

Aanbeveling

Juist omdat de beantwoording door de Minister onze zorgen niet heeft weggenomen en wezenlijke onduidelijkheden blijven bestaan, achten wij een novelle nog altijd de meest aangewezen en zorgvuldige route. Hiermee kan de wetgever deze omissie herstellen en expliciet duidelijk maken dat huwelijkse uitbuiting onder mensenhandel valt.

Wij doen daarom nogmaals een dringende oproep op u: grijp deze mogelijkheid aan om de wet te verduidelijken en te versterken. Herstel de omissie van de Tweede Kamer en zorg ervoor dat ook huwelijkse uitbuiting ondubbelzinnig strafbaar wordt gesteld. Alleen zo kan daadwerkelijke bescherming, erkenning en rechtszekerheid worden geboden aan de vrouwen en meisjes die zich in deze kwetsbare positie bevinden.

Vergaderjaar 2020–2021

35 341

Initiatiefnota van het lid Becker «In Nederland beslis je over je eigen leven»

Nr. 5

MOTIE VAN DE LEDEN JASPER VAN DIJK EN VAN WIJNGAARDEN

Voorgesteld tijdens het Notaoverleg van 7 oktober 2020

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat in Nederland honderden verborgen vrouwen slachtoffer zijn van «huwelijkse uitbuiting»;

constaterende dat de politie dit fenomeen niet als uitbuiting maar als een huwelijksprobleem beschouwt, waardoor het niet kan worden aangepakt;

verzoekt de regering, te onderzoeken op welke manier «huwelijkse uitbuiting» kan worden aangepakt, bijvoorbeeld door het onder te brengen bij de definitie van mensenhandel,

en gaat over tot de orde van de dag.

Jasper van Dijk
Van Wijngaarden

Vergaderjaar 2024–2025

36 547

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafrecht BES en andere wetten in verband met de modernisering van de strafbaarstelling van mensenhandel en de introductie van de zelfstandige strafbaarstelling van ernstige benadeling en van voordeeltrekking (Wet modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel)

Nr. 16

AMENDEMENT VAN HET LID WIJEN-NASS

Ontvangen 4 juni 2025

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

I

In artikel I, onderdeel C, worden aan het voorgestelde artikel 273f, vijfde lid, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel e door een puntkomma, drie onderdelen toegevoegd, luidende:

- f. bij draagmoederschap;
- g. bij gedwongen huwelijken;
- h. bij illegale adoptie.

II

In artikel II, onderdeel A, worden aan het voorgestelde artikel 286f, vijfde lid, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel e door een puntkomma, drie onderdelen toegevoegd, luidende:

- f. bij draagmoederschap;
- g. bij gedwongen huwelijken;
- h. bij illegale adoptie.

Toelichting

Met Richtlijn (EU) 2024/1712 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/36/EU inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan, is in die herziene richtlijn de niet-limitatieve opsomming van specifieke vormen van uitbuiting uitgebreid met: uitbuiting van draagmoederschap, uitbuiting van gedwongen huwelijken en uitbuiting van illegale adoptie.

Indiener is van mening dat deze vormen van mensenhandel ook expliciet opgenomen dienen te worden in artikel 273f, vijfde lid, Sr. Daartoe strekt dit amendement. Hierdoor wordt er recht gedaan aan de

ernst van deze misdrijven. Ook wordt hiermee het Nederlandse strafrecht in lijn gebracht met de genoemde herziene EU-richtlijn.

Wijen-Nass

Erkenning en Bestrijding van Domestic Servitude en Huwelijks Uitbuiting in Nederland

In het nieuwe wetsvoorstel dat naar de Kamer is gestuurd over de modernisering van het mensenhandelartikel, wordt huwelijks uitbuiting nergens genoemd. Vandaar dat ik om uw aandacht vraag voor onderstaande zienswijze van Femmes for Freedom (FFF).

Domestic servitude, ook bekend als huwelijks uitbuiting, is een vorm van mensenhandel en uitbuiting die binnen het nieuwe wetsvoorstel van de regering erkend kan worden. Belangrijke juridische kaders, zoals artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht, evenals internationale verdragen zoals het Verdrag van Istanbul en het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW), spelen een cruciale rol in de erkenning en bestrijding van deze misstanden. Daarnaast wordt domestic servitude ook erkend onder het Palermo Protocol, dat zich richt op de preventie, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, vooral vrouwen en kinderen.

Het is belangrijk om domestic servitude en huwelijks uitbuiting in één adem te noemen, omdat domestic servitude in alle bovengenoemde internationale stukken (Verdrag van Istanbul, CEDAW en het Palermo Protocol) wel als mensenhandel wordt erkend. Dit maakt het des te onbegrijpelijker waarom huwelijks uitbuiting, dat dezelfde kenmerken van dwang en uitbuiting (binnen het huwelijk) heeft, niet op dezelfde manier wordt erkend binnen de Nederlandse wetgeving.

Artikel 273f Wetboek van Strafrecht

Artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht is specifiek gericht op het bestrijden van mensenhandel en omvat verschillende vormen van uitbuiting, waaronder domestic servitude en huwelijks uitbuiting. Het artikel criminaliseert activiteiten zoals het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten of opnemen van personen met het oog op uitbuiting, waarbij dwang, misleiding of misbruik van een kwetsbare positie wordt gebruikt.

Belangrijke aspecten van artikel 273f:

1. Schuldig maken aan mensenhandel:

- Het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten of opnemen van een persoon met gebruik van dwang, geweld, afpersing, fraude, misleiding of misbruik van een kwetsbare positie met het oogmerk van uitbuiting.
- Het dwingen of bewegen van een ander tot arbeid of diensten onder bovengenoemde omstandigheden met het oogmerk van uitbuiting.

2. Strafrechtelijke vervolging:

- Daders kunnen worden gestraft met gevangenisstraffen tot twaalf jaar of hogere straffen afhankelijk van de omstandigheden, zoals samenwerking met anderen of het veroorzaken van zwaar lichamelijk letsel of de dood.

Verdrag van Istanbul

Het Verdrag van Istanbul (Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld) biedt een robuust kader voor de erkenning en bestrijding van domestic servitude en huwelijks uitbuiting. Artikel 4 van het

verdrag vereist dat staten alle vormen van geweld tegen vrouwen, inclusief economische uitbuiting zoals domestic servitude, voorkomen, onderzoeken en bestraffen.

Relevante bepalingen:

1. **Definitie en preventie van geweld tegen vrouwen:**
 - Het verdrag erkent huiselijk geweld en andere vormen van geweld tegen vrouwen, inclusief economische uitbuiting zoals domestic servitude en huwelijkse uitbuiting.
 - Het legt de nadruk op preventie door middel van onderwijs en publieke bewustwording.
2. **Bescherming en ondersteuning van slachtoffers:**
 - Staten moeten adequate beschermingsmaatregelen en ondersteuningsdiensten bieden, zoals veilige opvang en juridische hulp.
3. **Strafrechtelijke bepalingen:**
 - Het verdrag verplicht staten om alle vormen van geweld tegen vrouwen, inclusief domestic servitude en huwelijkse uitbuiting, strafbaar te stellen.

VN-Vrouwenverdrag, CEDAW (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women)

Het CEDAW-verdrag richt zich op de uitbanning van discriminatie tegen vrouwen en het bevorderen van gelijkheid, en is ook van groot belang bij de erkenning en bestrijding van domestic servitude en huwelijkse uitbuiting. Algemene Aanbeveling 19 van het CEDAW-comité specificeert dat gendergerelateerd geweld, waaronder uitbuiting, als een vorm van discriminatie tegen vrouwen moet worden beschouwd.

Relevante bepalingen:

1. **Uitbanning van discriminatie:**
 - CEDAW verplicht staten om alle vormen van discriminatie tegen vrouwen uit te bannen en gelijke rechten te waarborgen.
2. **Maatregelen tegen geweld en uitbuiting:**
 - Het verdrag benadrukt de noodzaak om vrouwen te beschermen tegen geweld, inclusief huiselijk geweld en economische uitbuiting.
3. **Economische en sociale rechten:**
 - Staten moeten ervoor zorgen dat vrouwen gelijke behandeling in werk en economische activiteiten krijgen, en dwangarbeid en uitbuiting bestrijden.
4. **Toezicht en rapportage:**
 - Staten moeten regelmatig rapporteren over de voortgang van de implementatie van CEDAW en de maatregelen tegen discriminatie en geweld.

Palermo Protocol

Het Palermo Protocol, officieel het Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, erkent domestic servitude expliciet als een vorm van mensenhandel. Het protocol definieert mensenhandel als "the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to

achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation." Dit omvat ook "the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs."

Erkenning van Domestic Servitude en Huwelijks Uitbuiting als Mensenhandel

Tijdens de intelligente lockdown zaten velen van ons thuis opgesloten. Voor 'verborgen vrouwen' geldt dit altijd. Voor deze vrouwen, vaak met een migratieachtergrond of als huwelijksmigrant, is de lockdown een permanente realiteit waarin ze geen bewegingsvrijheid hebben en voortdurend gecontroleerd worden. Ze worden opgesloten, mishandeld en als huisslaaf uitgebuit. Dit soort gevallen illustreren de noodzaak van specifieke wetgeving om deze vorm van uitbuiting aan te pakken.

Voorbeelden zoals ^{5.1.2.e} [een Pakistaanse huwelijksmigrant](#) die werd opgesloten en mishandeld door haar man en schoonfamilie, en ^{5.1.2.e} een Marokkaanse vrouw die gedwongen werd haar inkomen af te staan en thuis als huisslaaf werkte, laten zien hoe ernstig deze situaties kunnen zijn. Deze vrouwen leven in constante angst en onderdrukking en hebben vaak geen toegang tot hulp of ondersteuning.

Mensenhandel en Wettelijke Erkenning

Experts zien domestic servitude en huwelijks uitbuiting als vormen van mensenhandel, maar er is veel ambtelijke weerstand. Deze vormen van uitbuiting worden momenteel zelfs niet meegenomen in het nieuwe wetsvoorstel over mensenhandel. Dit gebrek aan erkenning belemmert de effectieve aanpak van deze misstanden en laat slachtoffers zonder adequate juridische bescherming.

Het belang van erkenning wordt onderstreept door rechterlijke uitspraken zoals [ECLI:NL:RBDHA:2015:996](#), waar een man en zijn partner schuldig werden bevonden aan de uitbuiting van hun nichtje. Het slachtoffer, een kwetsbaar meisje dat naar Nederland kwam zonder de taal te spreken of de gewoontes te kennen, werd gedwongen tot huishoudelijke werkzaamheden en verzorgde de andere kinderen in het gezin, terwijl zij werd mishandeld en bedreigd. Bovendien wordt uitbuiting binnen de huiselijke kring ook als mensenhandel erkend in de Dadermonitor Mensenhandel 2015-2019, zie:

Ook kan arbeidsuitbuiting van minderjarigen plaatsvinden in huiselijke kring. Een voorbeeld hiervan kan worden gevonden in de uitspraken van de Hoge Raad over een man en een vrouw die zijn veroordeeld voor de uitbuiting van hun minderjarige nichtje.⁷³ Het meisje kwam oorspronkelijk uit Turkije en verbleef illegaal in Nederland. Gedurende de jaren dat ze bij de verdachten verbleef, verrichtte ze vele huishoudelijke taken en zorgde ze voor de kinderen van de verdachten. Zelf sprak ze de Nederlandse taal niet, ging ze niet naar school en kreeg ze geen medische zorg. De grens van datgene wat van een kind binnen een gezin mag worden verwacht, was hier in ruime mate overschreden.

[Een recente zaak die dit benadrukt](#), is die van een 83-jarige vrouw die samen met haar dochter een andere vrouw jarenlang als huisslaaf hield. De 83-jarige vrouw kreeg een hogere straf omdat zij samen met haar dochter een vrouw in een situatie van uitbuiting hield, waar zij gedwongen werd om allerlei huishoudelijke werkzaamheden te verrichten zonder enige vrijheid. Dit vonnis laat zien dat er wel degelijk juridische gronden zijn om dergelijke uitbuiting aan te pakken, maar toch ontbreekt de erkenning van huwelijkse uitbuiting als een specifieke vorm van mensenhandel in de wet.

Beide voorbeelden laten zien dat het lot als huisslaaf als uitbuiting en een vorm van mensenhandel wordt gezien, behalve als dit je binnen het huwelijk overkomt. Vandaar dat er specifieke erkenning nodig is als je als huisslaaf wordt uitgebuit binnen het huwelijk. Het is onbegrijpelijk waarom huwelijkse uitbuiting nog steeds niet wordt erkend als mensenhandel, ondanks de duidelijke aanwijzingen en rechterlijke uitspraken die deze vorm van uitbuiting in andbevestigen.

Historische Parallellen en Wetswijzigingen

De situatie doet denken aan de vroege jaren negentig, toen verkrachting binnen het huwelijk nog niet strafbaar was. Pas door de inzet van feministen werd dit vergrijp in 1991 opgenomen onder het bestaande wetsartikel. Op dezelfde manier moet domestic servitude en huwelijkse uitbuiting nu specifiek worden opgenomen binnen het bestaande mensenhandelartikel. Dit zou een belangrijke bijdrage leveren aan de vrijheid, veiligheid, gezondheid en emancipatie van migrantenvrouwen.

Aangenomen motie SP-VVD

Derhalve zijn we enorm blij met [de motie van Tweede Kamerleden Jeroen van Wijngaarden \(VVD\) en Jasper van Dijk \(SP\)](#) waarin zij de regering verzoeken te onderzoeken op welke manier huwelijkse uitbuiting in de wet geregeld kan worden. In 2020 is deze motie ingediend en de regering heeft na vier jaar nog steeds niet inhoudelijk gereageerd. Ook is het niet meegenomen in het nieuwe wetsvoorstel over mensenhandel. Dit gebrek aan actie is onbegrijpelijk en onaanvaardbaar. Het laat zien dat de bescherming en rechten van de slachtoffers van domestic servitude en huwelijkse uitbuiting niet serieus worden genomen door de overheid. Deze vrouwen blijven gevangen in een systeem dat hen in de steek laat.

Aanpak van Seriële Uitbuiters en Voorlichting en Preventie

Naast de algemene erkenning van domestic servitude en huwelijkse uitbuiting, moet er ook specifieke aandacht komen voor mannen die herhaaldelijk trouwen en hun partners naar Nederland halen om hen vervolgens op te sluiten en uit te buiten. Seriële uitbuiters moeten krachtig worden aangepakt. [Het is onaanvaardbaar dat dergelijke praktijken nog steeds plaatsvinden zonder dat er effectieve maatregelen worden genomen om deze daders te stoppen](#). De wet moet worden aangepast om ervoor te zorgen dat deze mannen strafrechtelijk vervolgd kunnen worden en dat slachtoffers de bescherming en steun krijgen die ze nodig hebben.

In 2018 werkte het ministerie van Buitenlandse Zaken samen met Femmes for Freedom om huwelijksmigranten al in de landen van herkomst te waarschuwen. Huwelijksmigranten die hun visa op Nederlandse ambassades ophaalden, kregen de [flyer 'Voorkom opsluiting in je huis' in hun eigen taal overhandigd](#). Deze inspanning duurde twee jaar omdat de toenmalige

directie het belangrijk vond. Helaas heeft de nieuwe directeur hier niets mee gedaan. Het is essentieel dat deze initiatieven worden doorontwikkeld en opgepakt. [Bovendien werden de 'Ontsnap uit je huis' flyers ook verspreid bij sommige informatiepunten in grote steden.](#) Het is van cruciaal belang dat vrouwen die in een situatie van afhankelijkheid en huwelijkse uitbuiting terecht kunnen komen, vooraf worden ingelicht over de signalen en hoe ze zichzelf kunnen redden. Voorkomen is immers beter dan genezen. Juist NGO's zoals FFF kunnen op het gebied van voorlichting een enorme bijdrage leveren.

Conclusie

Domestic servitude en huwelijkse uitbuiting moeten erkend worden als vormen van mensenhandel binnen de Nederlandse wet. Artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht biedt een juridisch kader, maar de implementatie moet worden versterkt en uitgebreid. Het Verdrag van Istanbul en CEDAW bieden belangrijke internationale normen en verplichtingen die de Nederlandse wetgeving kunnen ondersteunen en versterken. Zonder structurele aandacht en verdere maatregelen zal de permanente lockdown voor deze verborgen vrouwen nooit eindigen. Het is tijd dat de Nederlandse politiek deze misstanden serieus neemt en de nodige stappen onderneemt om deze vrouwen te beschermen en de daders te vervolgen. Het amendement kan als volgt luiden:

Amendement ter wijziging van het Wetboek van Strafrecht en andere gerelateerde wetten ter expliciete erkenning van huwelijkse uitbuiting als vorm van mensenhandel

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

Artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht wordt als volgt gewijzigd:

- 1. Toevoeging van een nieuw lid: Na lid 6 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende: 7. "Onder mensenhandel valt tevens huwelijkse uitbuiting, waarbij de ene echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel, hierin gesteund door familieleden of derden, de andere persoon in een afhankelijke positie brengt met als doel deze persoon te onderwerpen aan arbeid of diensten, seksuele uitbuiting, of slavernij-achtige praktijken, zonder dat de uitgebuite persoon hier vrijelijk in toestemt."***

2. **Definitie van huwelijkse uitbuiting:** *Huwelijkse uitbuiting wordt gedefinieerd als het systematisch uitbuiten van een echtgenoot, geregistreeerde partner of andere levensgezel binnen de huiselijke sfeer, waarbij de uitgebuite persoon gedwongen wordt tot het verrichten van huishoudelijke diensten, arbeid, of andere diensten tegen zijn of haar wil, onder omstandigheden die gekenmerkt worden door dwang, bedreiging, geweld of misbruik van autoriteit.*
3. **Verduidelijking van de toepassing:** *Dit lid is eveneens van toepassing indien de dader en het slachtoffer gehuwd zijn of een geregistreerd partnerschap of andere huiselijke relatie hebben, en erkent dat de relationele verbondenheid tussen dader en slachtoffer een extra belemmering vormt voor het slachtoffer om zich aan de situatie te onttrekken.*

Toelichting:

Dit amendement stelt voor om huwelijkse uitbuiting expliciet op te nemen in de lijst van handelingen die als mensenhandel worden beschouwd onder artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht. De noodzaak voor deze toevoeging is duidelijk vanwege het frequente voorkomen van uitbuiting binnen huwelijkse contexten die momenteel niet voldoende door de wet wordt erkend en aangepakt. De erkenning van huwelijkse uitbuiting als een vorm van mensenhandel is consistent met internationale verplichtingen zoals vastgesteld in het Verdrag van Istanbul, het CEDAW, en het Palermo Protocol, die alle vormen van dwangarbeid en uitbuiting, inclusief die binnen de privésfeer, expliciet veroordelen. Deze wetswijziging zorgt ervoor dat slachtoffers van huwelijkse uitbuiting toegang hebben tot de nodige juridische bescherming en hulpverlening, en dat daders op passende wijze kunnen worden vervolgd. Het draagt bij aan een betere bescherming van de rechten en de waardigheid van individuen binnen een huwelijkse of soortgelijke relatie.

Als de Kamer er niet voor kiest om huwelijkse uitbuiting binnen het mensenhandelartikel op te nemen, moet dit onrecht en geweld binnen artikel 284 van het Wetboek van Strafrecht (het algemene dwangartikel) erkend en aangepakt worden, zoals huwelijksdwang en huwelijkse gevangenschap ook binnen dit artikel zijn erkend. Het is essentieel dat huwelijkse uitbuiting wordt erkend om een duidelijke norm te stellen en slachtoffers de bescherming te bieden die ze verdienen. Deze erkenning valt bovendien binnen de doelen van het nieuwe hoofdlijnenakkoord, gericht op de aanpak van eengerelateerd geweld en schadelijke praktijken.

Amendement ter erkenning van huwelijkse uitbuiting binnen artikel 284 van het Wetboek van Strafrecht

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

Artikel 284 van het Wetboek van Strafrecht wordt als volgt gewijzigd:

1. **Toevoeging van een nieuw lid:** *Na lid 4 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende: 5. "Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie wordt gestraft hij die door geweld, bedreiging met geweld of enige andere feitelijkheid, door dreigen met smaad of smaadschrift, door misbruik van gezag, door misbruik van de kwetsbare positie van het slachtoffer of door enige andere feitelijkheid, zijn echtgenoot, geregistreeerde partner of andere levensgezel dwingt om arbeid of diensten te verrichten, seksuele handelingen te ondergaan of zich in een*

positie van slavernij of horigheid te bevinden, in een situatie waarin sprake is van huwelijkse uitbuiting."

2. **Definitie van huwelijkse uitbuiting:** *Huwelijkse uitbuiting wordt gedefinieerd als het systematisch uitbuiten van een echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel binnen de huiselijke sfeer, waarbij de uitgebuite persoon gedwongen wordt tot het verrichten van huishoudelijke diensten, arbeid, seksuele handelingen of andere diensten tegen zijn of haar wil, onder omstandigheden die gekenmerkt worden door dwang, bedreiging, geweld of misbruik van autoriteit.*
3. **Verduidelijking van de toepassing:** *Dit lid is eveneens van toepassing indien de dader en het slachtoffer gehuwd zijn of een geregistreerd partnerschap of andere huiselijke relatie hebben, en erkent dat de relationele verbondenheid tussen dader en slachtoffer een extra belemmering vormt voor het slachtoffer om zich aan de situatie te onttrekken.*

Toelichting:

Dit amendement stelt voor om huwelijkse uitbuiting expliciet op te nemen binnen de lijst van strafbare handelingen onder artikel 284 van het Wetboek van Strafrecht. De noodzaak voor deze toevoeging is duidelijk vanwege het frequente voorkomen van uitbuiting binnen huwelijkse contexten die momenteel niet voldoende door de wet worden erkend en aangepakt. De erkenning van huwelijkse uitbuiting binnen het algemene dwangartikel is essentieel om een duidelijke norm te stellen en slachtoffers de bescherming te bieden die ze verdienen. Huwelijkse uitbuiting, gekenmerkt door dwang en misbruik binnen het huwelijk, moet op dezelfde manier worden erkend en aangepakt als huwelijksdwang en huwelijkse gevangenschap, die reeds binnen dit artikel zijn opgenomen.

Deze wetswijziging draagt bij aan een betere bescherming van de rechten en de waardigheid van individuen binnen een huwelijkse of soortgelijke relatie en valt bovendien binnen de doelen van het nieuwe hoofdlijnenakkoord, gericht op de aanpak van eengerelateerd geweld en schadelijke praktijken.